

BEHEERSPLAN GASTERSE HOLT

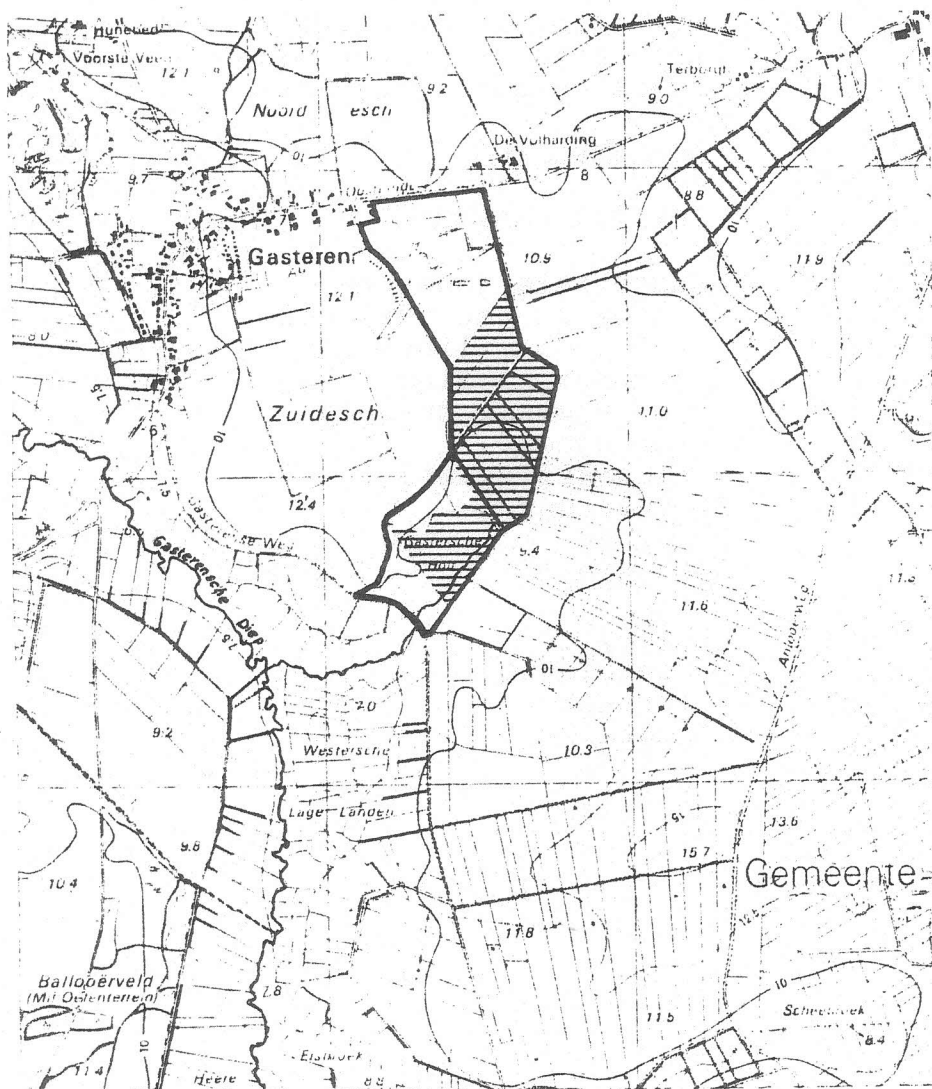
1988

STICHTING HET DRENTSE LANDSCHAP

Inhoud

5	1.	ORIENTERING
	1.1.	Situering in de streek
	1.2.	Kenschets van het gebied
	1.3.	Planologische gegevens
9	2.	DOELSTELLING
11	3.	INVENTARISATIE
	3.1.	Kadastrale gegevens
	3.2.	Beheer in het verleden
	3.3.	Abiotisch milieu
	3.4.	Waterhuishouding
	3.5.	Levensgemeenschappen
	3.6.	Archeologie
	3.7.	Toegankelijkheid
	3.8.	Literatuur
23	4.	PLANNING
	4.1.	Beheer
	4.2.	Archeologie
	4.3.	Recreatie
	4.4.	Onderzoek

Fig. 1.1. Situering in de streek. Schaal 1:25.000

 eigendom Stichting "Het Drentse Landschap"

 gewenste afronding

1. Oriëntering

1.1. Situering in de streek

Het Gasterse Holt ligt langs de zuid-oostrand van de zuides van Gasteren. De noordgrens wordt gevormd door de weg Gasteren-Anloo. Aan de oostkant vormt de ruilverkavelingsweg de grens. Tussen de es en het reservaat loopt nog een zandweg. Het zijdal wordt door de weg Gasteren-Anderen afgesneden van het hoofddal van de Drentsche Aa (fig. 1.1.)

1.2. Kenschets van het gebied

Het zuidelijke deel van het gebied bestaat uit een zijdal van het Gasterse Diep. Het meest noordelijke deel is een bosrijk stuifzand gebied. Deze twee terreindelen zijn zeer verschillend van karakter.

Het bos in het stuifzandgebied omvat zowel naald-als loofbomen, terwijl er tevens deels met bos begroeide heiderestanten aanwezig zijn. Plaatselijk zijn hier nog oude Jeneverbessen te vinden. Op de overgang naar het beekdalletje ligt een weiland waar in 1939 een groot aantal grafheuvels zijn afgegraven. Het beekdalletje zelf bestaat uit een aantal weilanden met zware boomwallen omgeven en een boscomplex dat een zeer bijzondere vegetatie bezit. De samenstelling ervan is voor Drentse omstandigheden uniek. Het bos ligt ten dele op potklei hetgeen mede de oorzaak is van de botanische kwaliteiten. Op de kaart van 1812 is dit bosje reeds aanwezig. De heide is tussen 1850 en 1900 in cultuur gebracht.

1.3. Planologische gegevens

Het Gasterse Holt ligt in het streekplan gebied van het "Herzien facet streekplan voor natuurschoon en recreatie voor het gebied van het stroomdallandschap Drentse Aa" (1972) en het bestemmingsplan "Buitengebied van de gemeente Anloo" (1974). Dit bestemmingsplan (zie fig. 1.3.) is eigenlijk een uitwerking en detaillering van het facetstreekplan. Zoals uit fig. 1.3. blijkt komt het bestemmingsplan grotendeels overeen met de huidige situatie: alleen staan een paar bosjes aangegeven waar ze niet liggen. Voor nadere gegevens wordt verwezen naar betreffende plannen.

Fig. 1.2. Topografische kaart 1853. Schaal 1:50.000

Topografische kaart 1813. schaal 1: 25.000

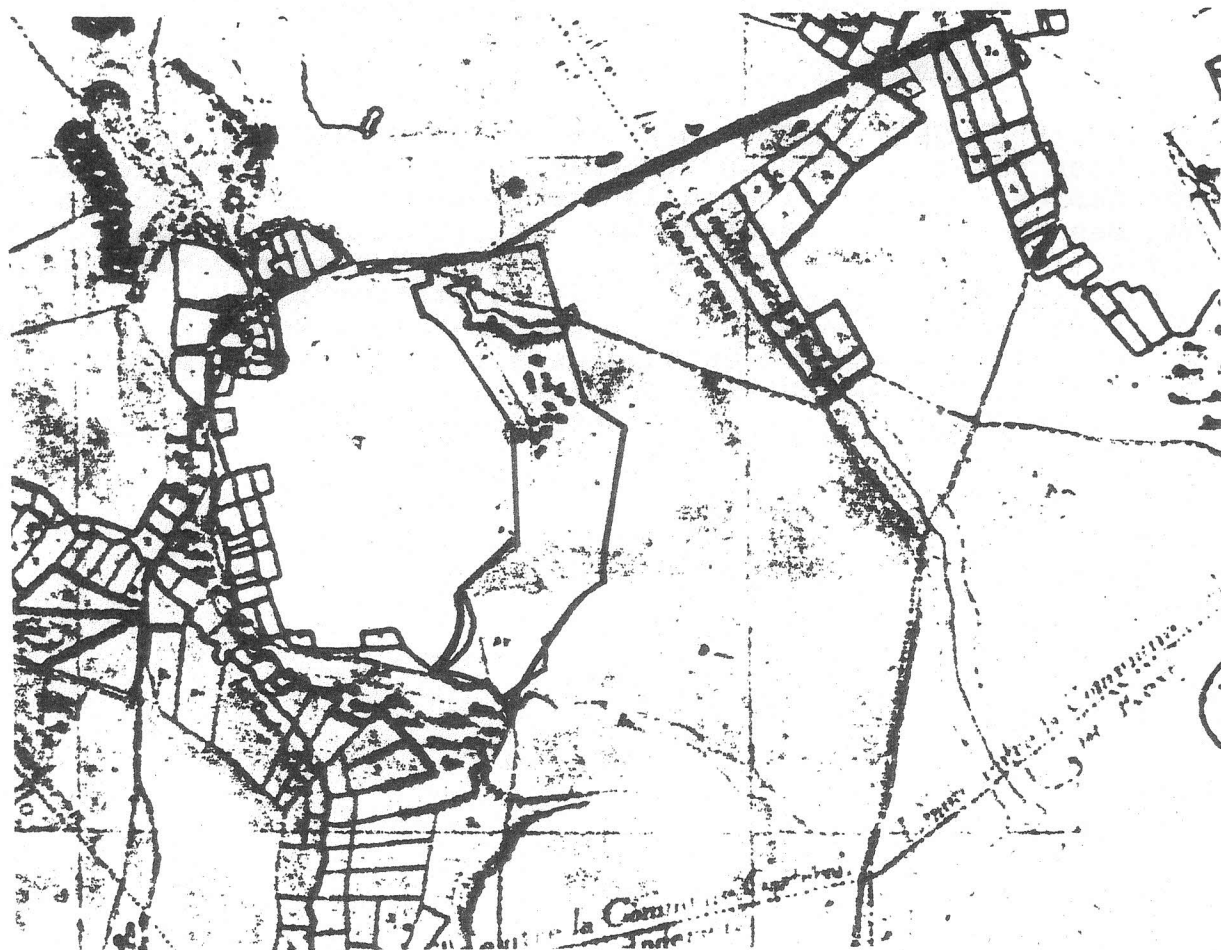
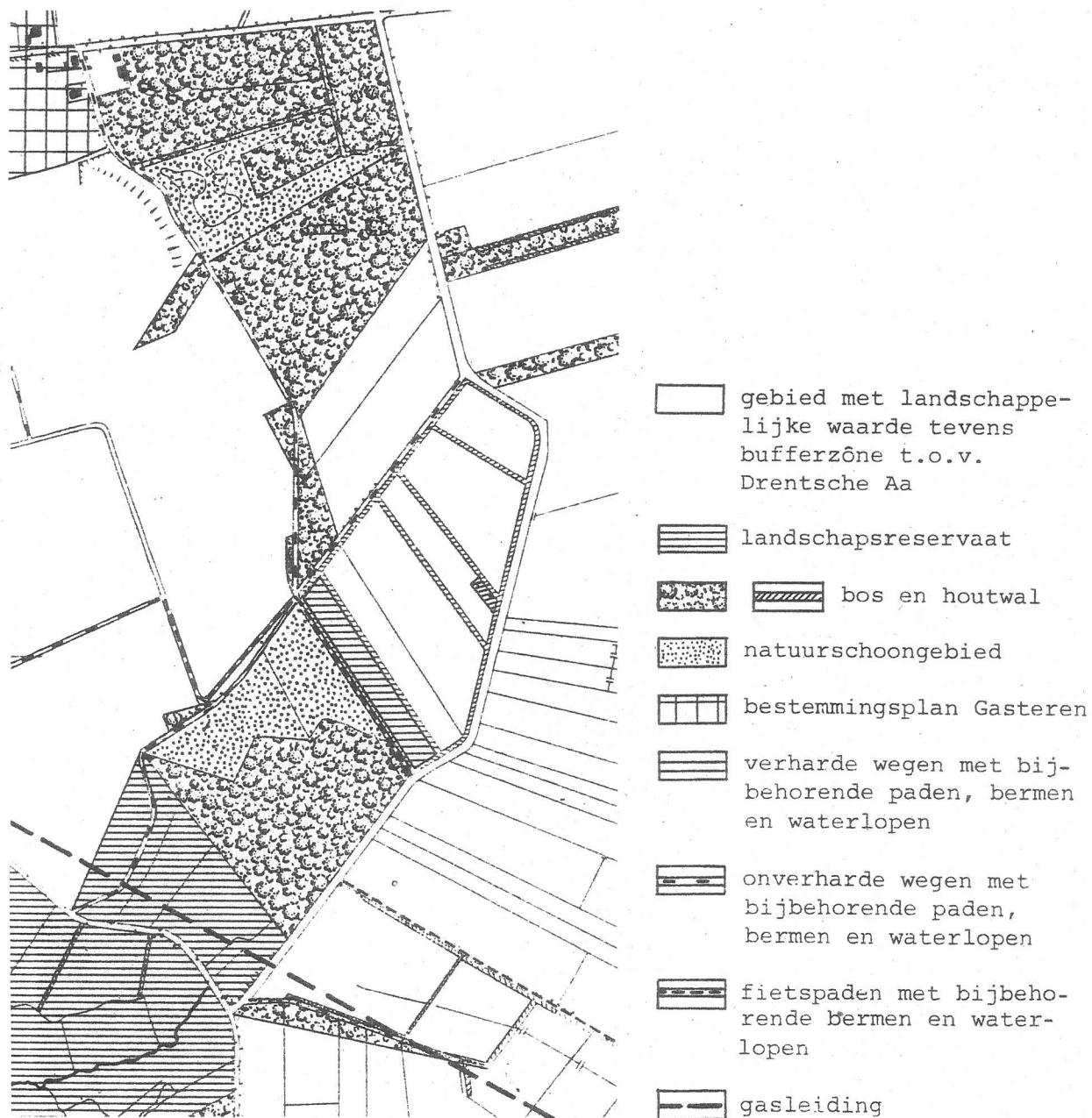

Fig. 1.3. Bestemmingsplan buitengebied Anloo 1974.
Schaal 1:10.000

2. Doelstelling

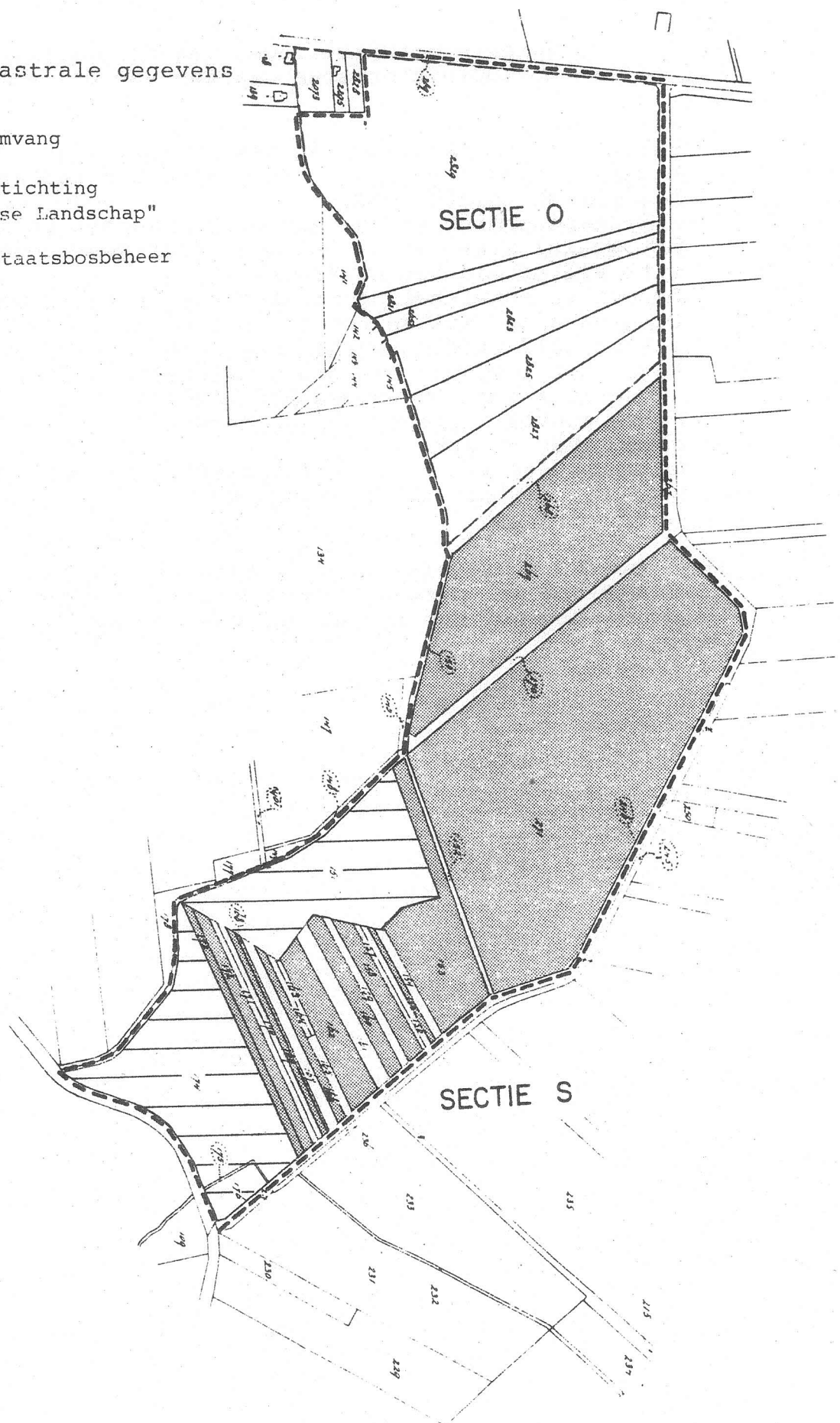
Behoud en verdere ontwikkelingen van de natuurwetenschappelijke en cultuurhistorische waarden van dit gebied. Dit houdt in:

- Behoud en ontwikkeling van het rijke loofbos van het eigenlijke Gasterse Holt. Het bosbeheer zal in principe bestaan uit niets doen.
Voor bescherming van de aanwezige waarden en vergroting van het areaal waar deze voorkomen wordt gestreefd naar uitbreiding van het bosareaal.
- Behoud en ontwikkeling van het kleinschalig wallenlandschap. De graslanden zullen tot bloemrijke hooilanden verschaald worden waarbij het zuidelijke graslandperceel tegen het fietspad aan een ontwikkeling zal krijgen tot natuurlijk bos. De boomwallen mogen zich op natuurlijke wijze zonder ingrepen verder ontwikkelen (e.e.a. zoals aangegeven op krt. 4.1.).
- Ontwikkeling van het stuifzandgebied met de aanliggende percelen tot een halfopen tot gesloten heischraal parklandschap.

Het reservaat Gasterse Holt ligt in het stroomdallandschap van de Drentsche Aa, hetgeen grotendeels in beheer is bij het Staatsbosbeheer. Het beheer zal waar mogelijk hierop afgestemd worden.

Fig.. 3.1. Kadastrale gegevens

- Gewenste omvang
- eigendom Stichting "Het Drentse Landschap"
- eigendom Staatsbosbeheer

3. Inventarisatie

3.1. Kadastrale gegevens

Van het gebied is op 31-12-1986 20,42.17 hectare in bezit.
Dit zijn de volgende percelen Gemeente Anloo, sectie S, nrs:

269	5,16.50 ha	weiland
271	11,00.40 ha	weiland met boomwallen
153		
155		
158		
160		
162	4,25.27 ha	stroken in het Gasterse Holt
166		rijk loofbos
168		
169		
172		
173		

- De weilanden rond het Gasterse Holt ongeveer 5 ha zijn in bezit bij Staatsbosbeheer, sectie S, nrs.: 151, 174, 175 en 176.

Nog aangekocht moeten worden:

- de overige stroken in het Gasterse Holt, sectie S, nrs: 154, 156, 159, 161, 163, 164, 165, 167, 170 en 171 ongeveer 1,5 ha.
- Het stuifzandgebied aan de noordkant. Dit betreft de percelen, sectie O, nrs.: 2829, 2821, 2652, 2823, 2825, 2827 en Sectie S. nrs.: 268 ongeveer 15 ha.

3.2. Beheer in het verleden

Sinds kort zijn de graslandpercelen van het Gasterse Holt pachtvrij en in eigen beheer. De boomwallen zijn uitgerasterd en er zijn een aantal solitaire bomen geplant. De graslanden worden gehooid en nabeweid, bemesting blijft achterwege. In het bos werd de afgelopen 10 jaar niet ingegrepen.

3.3. Abiotisch milieu

Op de fysisch-geografische kaart (fig. 3.3.1.) is te zien dat in het gehele zijdal de potklei vlak onder de oppervlakte ligt. Hierdoor is de bodemvruchtbaarheid van nature veel groter dan op zandbodems. Het vormt tevens de reden voor de natheid van het gebied. In de nabije omgeving is potklei eveneens aanwezig bij het Anloer diepje en bij Scheebroek-Westerholt.

In het noordelijk deel is de bodem geheel verschillend van opbouw. Naast premorenale zanden zijn ook op vrij ruime schaal stuifzanden aanwezig. Dit gedeelte is zeer reliëfrijk met op korte afstand hoogteverschillen van 3 a 4 meter. Fig. 3.3.2. geeft een indruk van de bodemopbouw in het boswallengebied.

Fig. 3.3.1. Fysisch-Geografische kaart (vrij naar Nijland c.s. 1982). Schaal 1:10.000

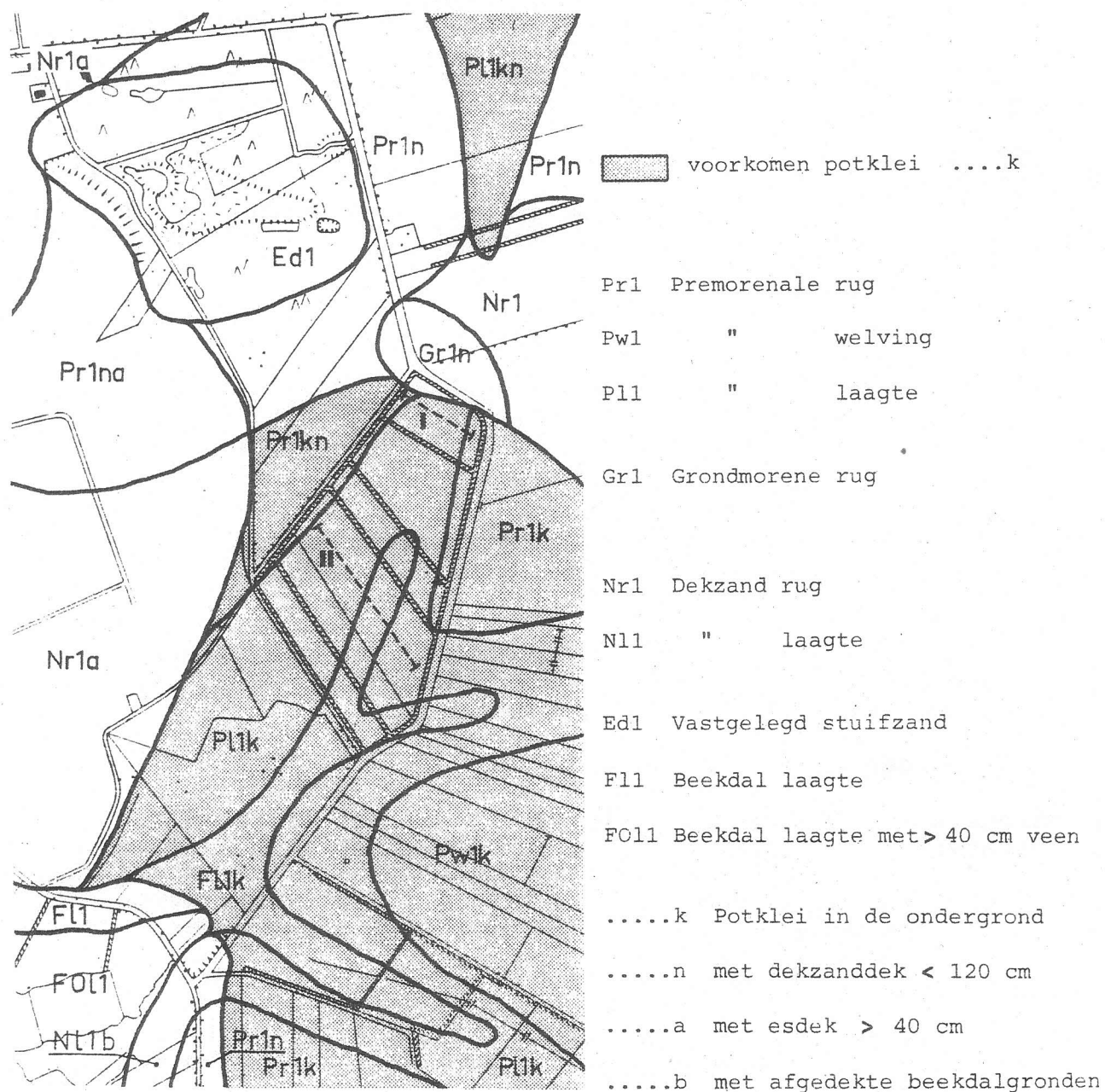
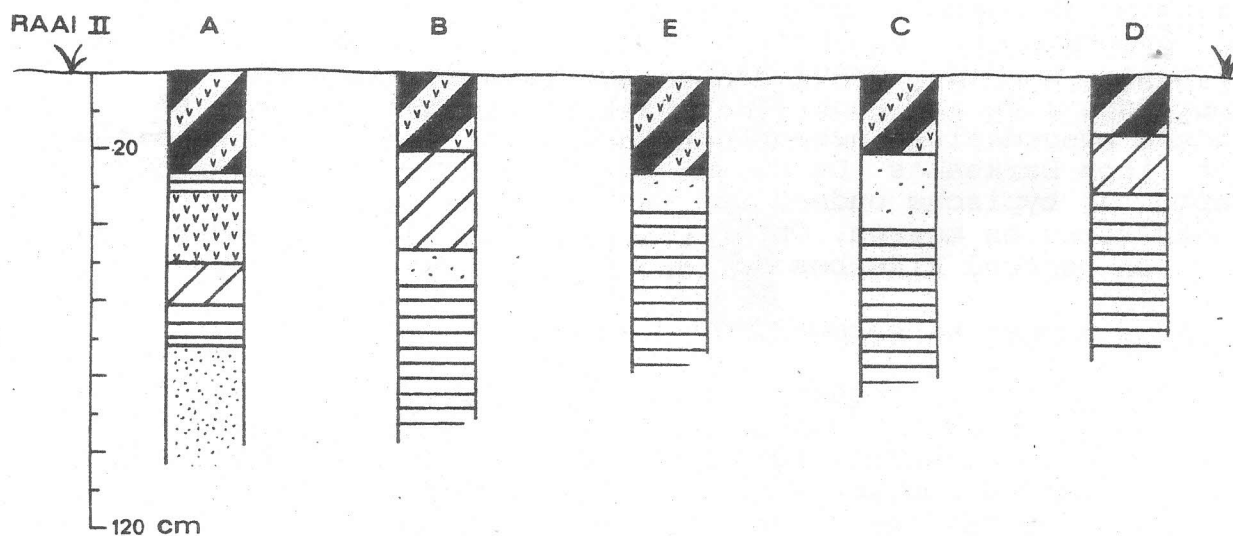
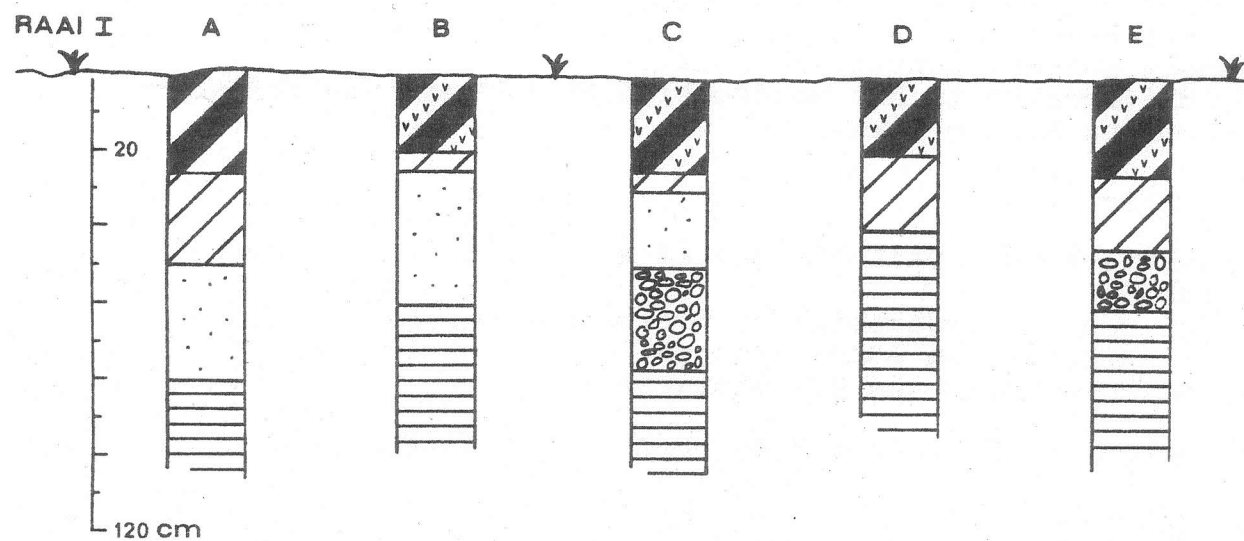

Fig. 3.3.2. Profielen. (zie voor ligging fig. 3.3.1.)

	Al	humeuse bovengrond
	Al moerig	humeus venige bovengrond
	AC	overgang zône zwak humeus
	Cg	geel fijn zand met wisselende grondwaterspiegel
	G	wit fijn zand permanent onder grondwaterspiegel
	Leem	
	Keizand	
	Veen	

broedden er 2 paar Havik, 2 paar Buizerd, 1 paar Ransuil en 1 paar Sperwer, ook de Torenvalk was broedvogel. In het totaal werden 55 broedvogelsoorten aangetoond. Verder komen voor Ree, Haas, Konijn, Mol, Egel, Veld- en andere muizen, Bunzing en Wezel. De drinkpoelen in het weidegebied herbergen populaties van de Groene en Bruine kikker.

- Vegetatie

Vegetatiekundig valt dit gebied duidelijk in drie delen uiteen.

- Het bos en heidegebied op voormalig stuifzand.
- De weilanden en boomwallen in het cultuurlandschap.
- Het boscomplex van het Gasterse Holt.

- Het bos en heidegebied op voormalig stuifzand

Dit deelgebied wordt gekenmerkt door voedselarmoede. Vooral in de nog aanwezige heide-gedeelten is dit duidelijk. Soorten als Struikheide, Schapegras, Liggend walstro, Pilzegge, Veenbies en Dopheide geven dit aan.

Het grootste deel van het gebied is echter beplant met Lariks, Fijnspar, Douglas, Grove den en Amerikaanse eik. Deze opstanden zijn qua ondergroei vaak weinig interessant. De oudere bosgedeelten hebben een ondergroei die doet denken aan het Eiken Berkenbos. De oudere Lariks- en Douglas opstanden hebben de typische ondergroei van Bochtige smele met veel Stekelvaren en mossen. Op de overgang naar de graslanden ligt nog een perceel Eikenbos dat een natuurlijker indruk maakt.

- De weilanden en boomwallen

De weilanden zijn tussen 1850 en 1900 ontgonnen uit wat toen, voor zover we kunnen nagaan, een van de rijkste soorten heide was die Drenthe bezat. Parnassia, Vetblad, Moeraswespenorchis en vele andere soorten moeten hier toen gestaan hebben. Hoe anders is de huidige situatie.

Tabel 1 (bijlage I) geeft een overzicht van de weilandopname's. Hieruit blijkt dat we hier te maken hebben met tamelijk voedselrijke, bloemrijke graslanden. Typische hooilandsoorten zijn nog maar weinig aanwezig. Grenzend aan het Gasterse Holt bevindt zich een wat schraler weiland dat van Staatsbosbeheer is. Hier bevond zich nog een Gevlekte orchis naast soorten als Hazezegge, Kale jonker en Reukgras. De meest typerende soorten zijn Kruipende boterbloem, Knikkende vossestaart, Madeliefje, Veldbeemdgras, Ruw beemdgras, Paardebloem, Veldzuring, Scherpe boterbloem en Pinksterbloem. De eerste twee soorten zijn vooral dominant in gedeelten van het gebied waar langdurig water blijft staan als gevolg van het ontbreken van afwatering in de potkleibodem. In de diepste gedeelten staan Liesgras en Mannagrass. Typische hooilandgrassen die nu nog weinig voorkomen zijn Vossestaart, Beemdlangbloem, Zachte dravik en in mindere mate Witbol.

- Het Gasterse Holt

Het bos is bekend om zijn floristische rijkdom. Een aantal van de zeldzame soorten zijn vrijwel zeker aangeplant. Sommige soorten staan nog als een pol op de plaats van aanplant zonder zich duidelijk uit te breiden of te verspreiden, b.v.

Parelgras.

Andere doen het zodanig goed dat eerder gedacht kon worden dat deze hier van nature ook thuis horen zoals Lieve vrouwen bedstro.

De aanplant is ontdekt door W. ten Klooster die het bos goed kende. De meest vreemde soorten zoals Sneeuwkllokjes zijn direct verwijderd, andere alleen vastgelegd als nieuw. Van deze soorten zijn Maarts viooltje, Gulden boterbloem en Bos ereprijs door mij niet meer aangetroffen.

Tabel 2 (bijlage I) geeft een overzicht van de bosopname. Totaal werden 83 soorten hogere planten en varens aangetroffen. Dit is mede het gevolg van de grote variatie in het bos, van nat Elzenbroekbos tot vrij droog arm Eikenberkenbos.

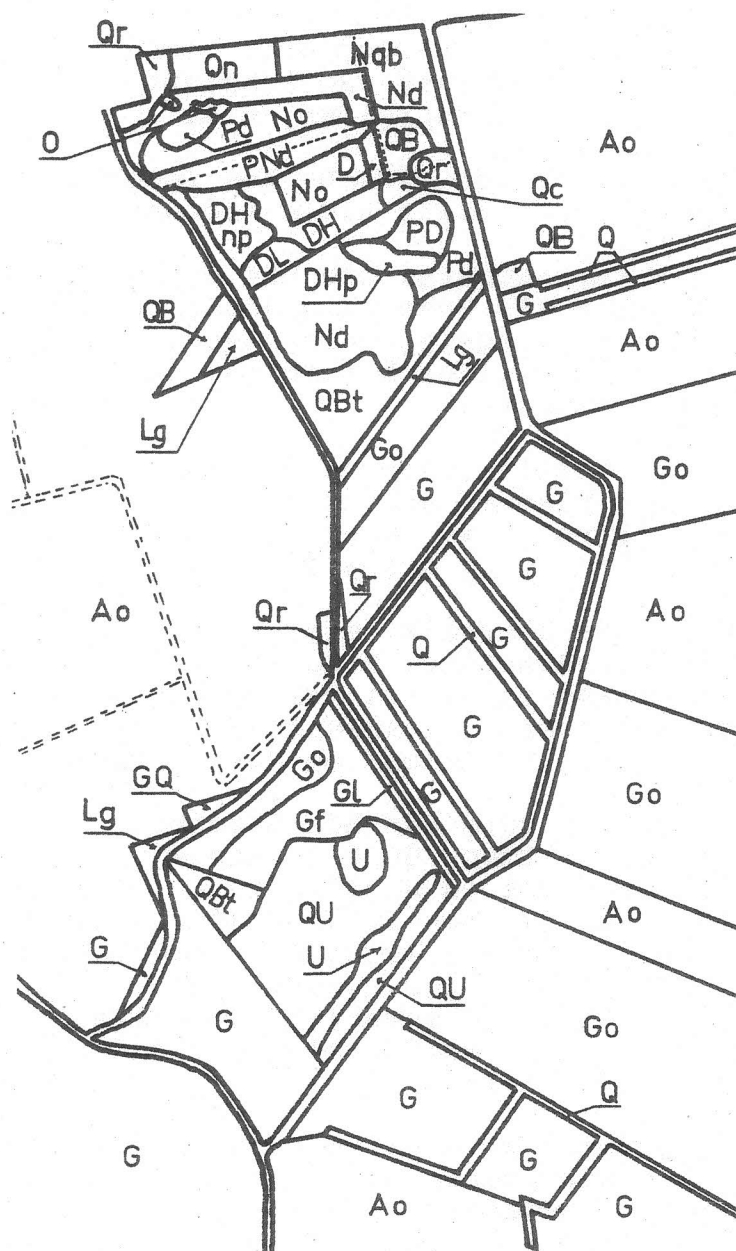
De meest voorkomende soorten zijn Zomereik, Gierstgras, Lijsterbes, Braam, Hazelaar, Klaverzuring, Bosanemoon en Kamperfoelie. Dit wijst overwegend op een rijker Eikenbos. De armere variant wordt gekenmerkt door Adelaarsvaren, Berk, Pijperstrootje, Dalkruid, Rankende helmbloem en Veelbloemige salomonszegel.

Het rijkere Eikenbos en de drogere vorm van het Elzenbos worden gekenmerkt door Hazelaar, Klimop, Gele dovenetel, Hennepnetel, Grootbloemmuur, Framboos en Nagelkruid.

In de vochtige terreindelen langs de beek staan Wijdarige zegge, Grote brandnetel, Wederik, Moeras walstro, Zenegroen, Ruw beemdgras, Bosandoorn, Dagkoekoekbloem, Moerasspirea en Kleefkruid. De natste laagten worden gekenmerkt door enorm grote exemplaren van Egelsboterbloem, Wolfspoot, Watermunt, Pinksterbloem, Melkeppe en Moerasviooltje.

Zeldzame planten die hier voorkomen zijn Bittere veldkers, Bosmuur, Kleine valerian, Moerasstreepzaad, Eenbes en Bleke zegge. Wat droger staan dan nog Boswederik, Parelgras, Muskuskruid, Blauwsporig viooltje, Heelkruid, Heksenkruid en Glidkruid. Daarnaast staan er ook nog zeer veel mossen waaronder ook minder algemene soorten zoals Boompjesmos. Barkman (1971) geeft een zeer uitgebreide mossenlijst met 34 soorten.

Fig. 3.5. Vegetatiekaart 1986. Schaal 1:10.000

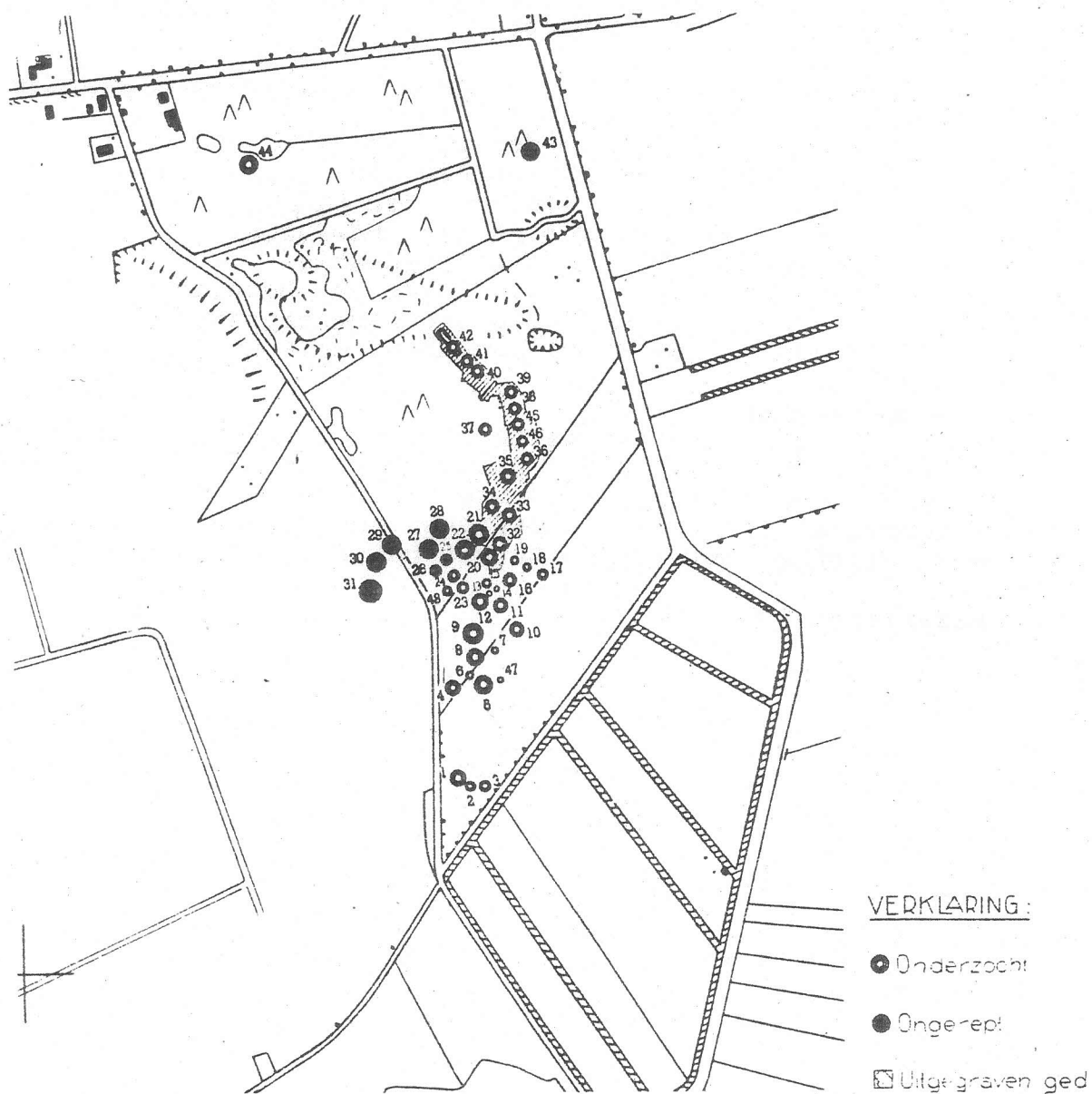

Legenda:

Ao	Akkers
G	Blijvende graslanden en Hooilanden
Go	Kunstweiden
Gf	Schraal grasland met soorten als Schapegras en Reukgras
Gl	Grasland met aanplant van loofbos
D	Bochtige smele vegetatie
DH	" " met Heide vegetatie (Struik- en Dopheide)
DHp	idem met opslag van Grove den
DHpn	idem met aanplant van Grove den en andere naaldhout
DL	Bochtige smele met loofhout
LG	Aangeplant loofhout met ondergroei van grasland planten
No	Naaldhout bos vrijwel zonder ondergroei
Nd	" " met Bochtige smele ondergroei
Nqb	" met vrij veel soorten planten uit het Eikenberkenbos als ondergroei
O	Open zand met enige stuifzand vegetatie
Pd	Grove dennenbos met ondergroei van wat Bochtige smele
PD	" " met Bochtige smele ondergroei
PNd	" " met ander Naaldhout en Bochtige smele
QB	Eikenberkenbos
QBt	" met typerende soorten combinatie
Qn	Eikenbos met aanplant van naaldhout
Qr	" met ruderale elementen Brandnetel etc
Q	Eikenwallen met niet uitgesproken ondergroei
QU	Rijk Eikenbos met elementen uit het Elzeniepenbos
U	Elzeniepenbos

3.6. Archeologie

In het reservaat bevonden zich een groot aantal grafheuvels. In 1939 werd een urnenveld opgegraven en werden een aantal grafheuvels (v.Giffen 1945) onderzocht (fig.3.6.). In het veld is hiervan niets meer te onderscheiden. In het bos zijn nog wel enige grafheuvels herkenbaar. Het is zeer waarschijnlijk dat in het gebied van de grafheuvels nog veel archeologische waarden aanwezig zijn in de vorm van b.v. vlakgraven en nederzettingskuilen.

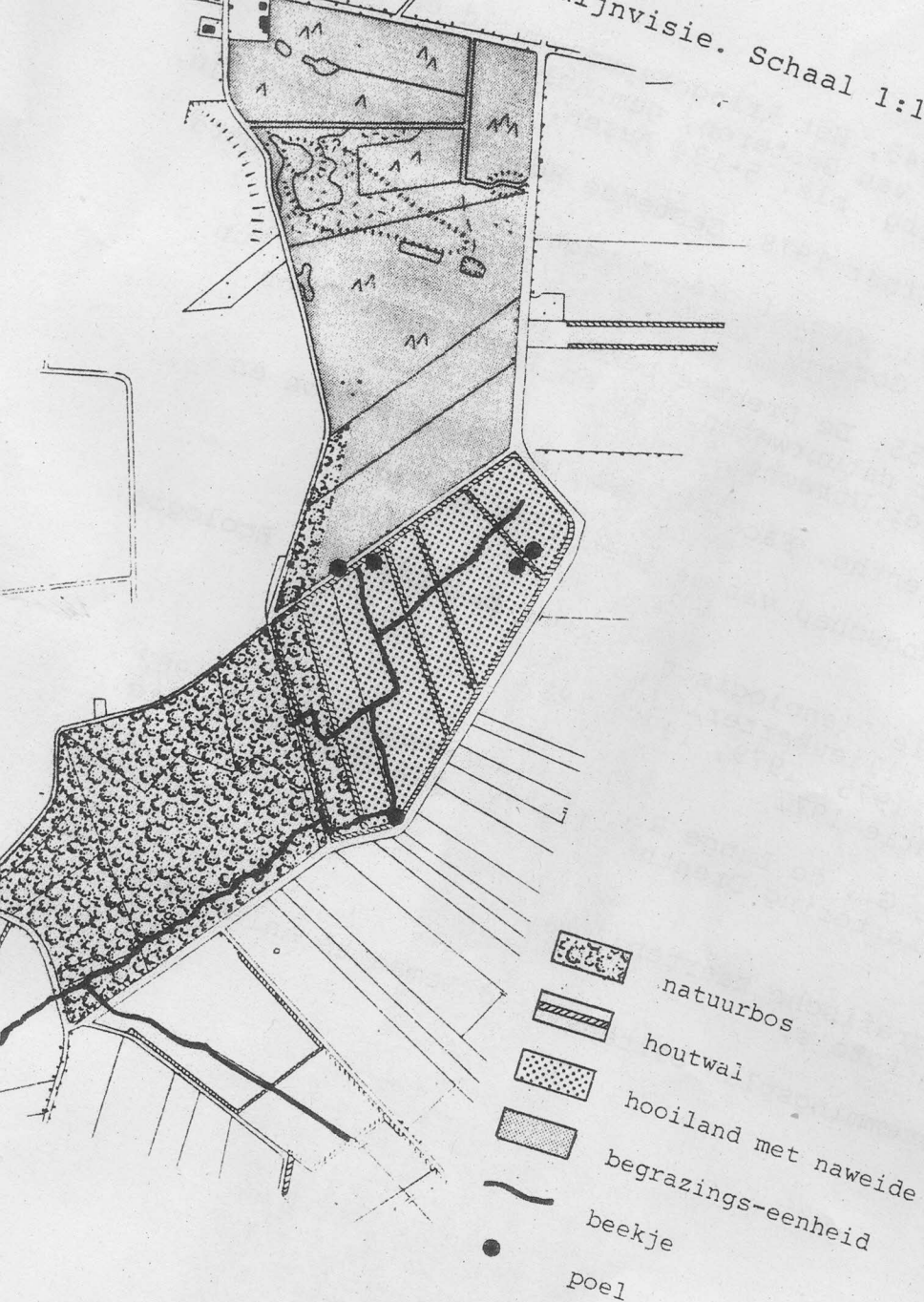

3.7. Toegankelijkheid

Het gebied is vrij toegankelijk op wegen en paden. Deze zijn in voldoende mate aanwezig rond het reservaat. Er wordt veel gebruik van gemaakt. Het stuifzandgebied, dat vlak tegen het dorp Gasteren aan ligt, wordt soms druk bezocht.

3.8. Literatuur

- Giffen A.E. van, 1945, Het kringgrepuurnenveld en de grafheuvels O.Z.O. van Gasteren, gem.Anloo, Nieuwe Drentse Volksalmanak 63e jrg. blz. 5-134 Assen.
- H.v.d. Pol en A.Ernst 1978, Gasterse Holt Beheersrichtlijn.
- Barkman J.J. 1971. Over flora en vegetatie van drie Noord Drentse bosjes. Gorteria deel 5 no 7/10.
- Schimmel H. 1955. De Drentse beken en beekdalen en hun betekenis voor natuurwetenschap en landschapsschoon. Staatsbosbeheer Utrecht.
- Provincie Drenthe. Facet streekplan Natuurschoon en Recreatie. Stroomdallandschap van de Drentsche Aa. 1973. Assen.
- Provinciale Planologische Dienst Drenthe afd. Ecologie. Gegevens milieukartering.
 - Vogels 1975, 1979, 1981, 1982
 - Vegetatie 1977
- Nijland G., de Lange R.J. en Smittenberg J.C., 1982 Milieukartering Drenthe Deel III Fysische Geografie. P.P.D.
- Topografische kaarten.
- Luchtfoto's.
- Bestemmingsplan buitengebied Gemeente Anloo 1974.

4. Planning

Het Gasterse Holt is vooral belangrijk door de aanwezigheid van potklei in de ondergrond. Dit verleent het gebied haar geheel eigen karakter.

4.1. Beheer

Het Gasterse Holt is een van de soortenrijkste loofbossen in Drenthe. Dit is te danken aan de ligging op potklei en door de wateraanvoer van uit het achterliggende dal en van de es. Dit laatste is een vorm van lokale kwel. Deze situatie doet zich ook in de omgeving van het bos voor en omdat het slechts een zeer klein boscomplex betreft is uitbreiding wenselijk. Hierdoor kan een betere buffering gerealiseerd worden. Tevens zal het areaal voor dat vegetatietype aanmerkelijk uitgebreid worden. De stichting pleit dan ook voor een bosuitbreiding via natuurlijke vestiging in de weilanden ten zuiden en noorden van het bos. Vooral het laagste deel van het zuidelijke in bezit van Staatsbosbeheer verkerende weiland lijkt hier zeer geschikt voor.

In het eerste smalle perceel van het houtwallengebied, waar de abiotische omstandigheden nog zeer geschikt zijn voor het beschreven bostype, zal op korte termijn door de stichting een beheer van "niets doen" worden toegepast: via natuurlijke vestiging wordt gehoopt op een spoedige vorming van ter plaatse thuishorend bos.

Het houtwallengebied wordt met uitzondering van genoemde perceel verder ontwikkeld tot een schraallandgebied.

Het beheer zal bestaan uit hooien en naweiden.

Om een succesvol schraallandbeheer mogelijk te maken moet het greppelsysteem weer opnieuw gaan functioneren.

Tegelijk kunnen de greppels en de hoofdsloot (beek) een zeer vlak en ondiep profiel krijgen waardoor welliswaar de langdurige inundaties voorkomen worden maar geen diepe doordaling van het grondwater lokaal kan optreden. Daarnaast wordt een geleidelijker overgang droog-nat gevormd, waarbij zich meer plantensoorten kunnen vestigen.

De afwatering naar de bermsloten zal gestopt worden om al het water afkomstig uit het terrein via de beek door het Gasterse Holt af te voeren. De beek zal ook ten noorden van het fietspad binnen de percelen aangelegd worden. Gelijk hiermee zullen op een tweetal plaatsen poelen worden aangelegd als voortplantingsgebied voor amphibien.

De verwachting is dat op den duur de vegetatie schraler en soortenrijker zal worden.

De uitgerasterde boomwallen mogen uitgroeien en zullen buiten het ruimen van windworp verder niet onderhouden worden.

Om de esrand in het noordelijk gelegen parklandschap te accentueren zal deze met ter plaatse thuishorende struweelvormende loofhoutsoorten worden ingeplant. Een singel ter breedte van 10 tot 20 meter, in het weiland tussen het boomwallengebied en het voormalige stuifzand zal worden geplant.

Het ligt in de bedoeling het hele gebied tussen de weg Gasteren - Anloo en het boomwallengebied te ontwikkelen tot een integraal door runderen begraasd parklandschap. De grote verschillen in bodemopbouw, variërend van potklei tot stuifzand, maken het mogelijk een zeer gevarieerd biotoop te ontwikkelen. Om te komen tot dit resultaat moeten eerst nog de volgende handelingen worden uitgevoerd:

- Aankoop van de gronden voor zover nog niet in bezit.
- Lokaal vrijstellen van de heide.
- Middels herhaalde dunningen de naalddhout plantages gelegenheid geven zich te ontwikkelen tot meer natuurlijk loofbos met meer open plekken.
- Het geheel van een raster voorzien en extensief begrazen met rundvee.

Het resultaat zal een parkachtig gebied zijn dat rijk is aan overgangen, struwelen en sluiergezelschappen met een gevarieerde planten- en dierenleven.

4.2. Archeologie

De aangegeven archeologische waarden moeten in het beheer ontzien worden. Plaggen zal als beheersmaatregel in dit deelgebied niet toegepast worden.

4.3. Recreatie

Het reservaat ligt vlak bij Gasteren en dient mede als uitloopgebied voor de inwoners van dit dorp en voor toeristen. Door het aanwezige wegennet wordt dit goed mogelijk gemaakt zonder dat van schade aan aanwezige waarden sprake is. Er zal een kaart worden opgemaakt, waarop alle borden en andere voorzieningen staan aangegeven.

4.4. Onderzoek

De ontwikkeling van het reservaat moet regelmatig gevolgd worden. Herhaling van het vegetatieonderzoek om de 5 a 10 jaar is zeer gewenst. Ook de beheersingrepen worden steeds vastgelegd.

Guido Nijland

voorjaar 1988

Bijlage I

Tabel Graslanden - Gasterse Holt 1986

	4	5	16	2	1	20	21	3	19	10	11	14	15	13	12	18	17	
Dactylis glomerata	lab	lf		lf	s	ld	ld		s	lf	lf		lf					Kropaar
Elymus repens	ld	d				ld												Kweek
Polygonum aviculare	ab	f	f	s	lf						s	s						Varkensgras
Stellaria media	ab	f		lf	lf													Vogelmuur
Plantago major	f	s		s	f	s	s											Grote weegbree
Capsella bursa-pastoris	ab	f	f	f	f													Herderstaasje
Poa annua	lab	ab	f	f	f	f	s	s										Straatgras
Lolium perenne	ld	ld	cd	f	ab				cd	lf								Engels zaai gras
Cerastium fontanum	s		s	f	s	s	s	f	f		f	f	f	f		cd	cd	Gewone hoornbloem
Taraxacum officinale	f	lab	f	ab	ab	s	s	f	f	f	f	lf	f	s	lf	f	f	Paardebloem
Poa pratensis	f	ab	cd	ld	ab	cd	cd	cd	cd	f	ab	ab	ab	cd	cd	cd	cd	Veldbeemdgras
Poa triviale	s	s	s	fr	fr	f	f	f	f	s	s	f	f	f	f	f	f	Ruw beemdgras
Trifolium repens	f	f		f	ab	s		ab	f	f	f	f	f	f	f	f	f	Witte klaver
Ranunculus repens				f	f	s	f	f	f	ld	ld	ab	ld	f	ab	f	f	Kruipende boterbloem
Alopecurus geniculatus				f	ld	ab	cd	cd	f	ld	d	ld	ld	cd	cd	ab	ab	Geknikte vosselaar
Bellis perennis				f	s	f		ab			f		f	s	f	f	f	Madeliefje
Urtica dioica			s		ab					ls	s		lf	lf	lf			Brandnetel
Rumex obtusifolius	r			f	lab	lf	lf	s	s	lf	lf		lf					Ridderzuring
Cirsium arvense	lf			s	s		s	s	s	s		ls	lf					Akkerdistel
Rumex acetosa				s	s		s	lf	s	f		f	f					Veldzuring
Cardamine pratensis				lf	lf		s	f	lf	ab	f	lf	f	ab		lf	lf	Pinksterbloem
Ranunculus acris				lf	lf		s	lf	lf	s	f	lf	s	f		lf	s	Scherpe boterbloem
Juncus effusus			s			s	lf	lf	lf	lf		lab			lf			Pitrus
Alopecurus pratensis						lf												Vosselaar
Glyceria fluitans										lf	ld	lf	lf	s	lf	ld	f	Liesgras
Veronica serpyllifolia										lf	lf	s	s	s	s	s	s	Tijmereprijs
Bromus mollis				lf						s		lab						Zachte dravik
Holcus lanatus										s	f							Egelsboterbloem
Ranunculus flammula																		Kruizuring
Rumex crispus																		Hondsdrif
Glechoma hederacea																		Biereknoppen
Juncus conglomeratus																		Waterpeper
Polygonum hydropiper																		Klauwtjesmos
Hypnum cupressiforme																		Pioringras
Lemna minor																		Beemdlangbloem
Agrostis stolonifera																		Speerdistel
Festuca pratensis																		Reukgras
Cirsium vulgare																		Kale jonker
Anthoxanthum odoratum																		Rood viltmos
Cirsium palustre																		
Aulacomnium palustre																		

Overige soorten: Juncus bufonius 1.1f, Rumex acetosella 5.s, Achillea millefolium 1.1f, Galeopsis tetrahit 5.s, Polygonum convolvulus 5.s, Viola arvensis 5.s, Spergula rubra 3.s, Agrostis canina 11.1f, Populus tremula 17.1f, Phleum pratensis 11.1f, Rorippa amphibia 11.s, Anthriscus sylvestris 21.s, Carex ovalis 18.f, Dactylorhiza maculata 18.r.

	28	32	30	31	39	26	22	24	27	25	35	38	36	23	37	33	
Polytrichum formosum	2a	+		1		1p											Fraai haarmos
Pteridium aquilinum	+a																Adelaarsvaren
Frangula alnus	2b	1p	+p	1p	1a												Vuilboom
Molinia caerulea	4	4	2b	+b	+b												Pijpestrootje
Betula pendula	+p	+p	+p	+p	+p												Ruwe berk
Dryopteris dilatata	2a	1b	1p	1p	1a	2b	2b	1a	1a								Brade stekelvaren
Corydalis chaviculata	1a	1p	1p	1p	1p	1a	2a	+p	1p								Rankende helmbloem
Maianthemum bifolia	+p	2a	1a	1p	1p	1a	1p	+p	1a								Dalkruid
Polygonatum multiflorum	1p	2a	1a	1p	1p	1p	1p	+p	1p								Veelbloemig salomonszegel
Lonicera periclymenum	+b	2a	+p	1p	+p	1p	2a	+p	1p								Kamperfoelie
Sorbus aucuparia	1p	1p	1a	1p	1p	1p	1p	1p	1p								Lijsterbes
Rubus fruticosus	3	+b	2a	4	3	4	4	3	3								Braam
Quercus robur	1p	2a	3	1p	2m	2m	2a	3	2m	1a							Zomereik
Millium effusum	1p	1p	1p	1p	1p	1p	1p	1p	1p								Gierstgras
Deschampsia cespitosa																	Ruwe smele
Corylus avallana																	Hazelaar
Oxalis acetosella																	Klaverzuring
Anemone nemorosa																	Bosanemoon
Galeopsis tetrahit																	Hennepnetel
Stellaria holostea	+p	tr															Groot bloemmuur
Rubus idaeus																	Framboos
Prunus serotina	+p																Amerikaanse vogelkers
Geum urbanum																	Nagelkruid
Lamium galeobdolon																	Gele dovenetel
Dryopteris carthusiana	+p																Smalle stekelvaren
Alnus glutinosa																	Zwarte els
Carex remota																	Vle zegge
Ranunculus repens																	Kruipende boterbloem
Urtica dioica																	Grote brandnetel
Lysimachia vulgare																	Wederik
Galium palustre																	Moeraswalstro
Ajuga reptans	1p																Zenegroen
Poa triviale																	Ruw beemdgras
Stachys sylvatica																	Bosandoorn
Moerhousia trinervis																	Drienerfmuur
Galium aparine																	Kleefkruid
Eurynchium praelongum																	Fijn laddermos
Filipendula ulmaria																	Moeras-spirea
Lycopus europaeus																	Wolfsfoot
Ranunculus flammula																	Egelsboterbloem
Mentha aquatica																	Watermunt
Cardamine pratensis																	Pinksterbloem
Peucedanum palustre																	Melkeppe
Viola palustris																	Moerasviooltje
Hypnum cupressiforme																	Klauwtjesmos
Mnium hornum																	Sterremos
Populus tremula	+p	1p															Ratelpopulier
Acer pseudoplatanus																	Esdoorn
Juncus effusus																	Pitrus
Melandrium rubrum																	Dagkoekoeksbloem
Viburnum opulus																	Gelderse roos
Sambucus nigra																	Vlier
Luzula pilosa																	Ruige veldbies
Glechoma hederacea																	Hondsdrif
Viola riviniana																	Bleeksporig bosviooltje
Populus alba																	Witte abeel
Atrichum undulatum																	Rimpelmos

aanvulling soorten:

Chamaerion angustifolium 28.+r, Sphagnum squarrosum 32.1, Climacium dendroides 32.1, Lysimachia nemorum 30.lp, Agrostis canina 30.lp, Rosa canina 22.+p, Hedera helix 27.lp, Poa palustre 25.lp, Ranunculus ficaria 25.1a, Salix cinerea 25.+p, Cardamine amara 35.lp, Stellaria nemorum 35.lp, Paris quadrifolia 35.+r, Athyrium filix-femina 35.lp, Angelica sylvestre 38.+p, Carex pallescens 36.+p, Asperula odorata 36.1a, Antriscus sylvestris 23.+p, Prunus spinosa 23.+p, Crepis paludosa 23.+p, Cirsium palustre 33.+p, Taraxacum officinale 33.+r, Dryopteris filix-mas 33.lp, Epilobium palustre 33.+p, Lophocolea heterophylla 33.2, Glyceria fluitans 33.+ra, Pseudoscleropodium purum 33.1, Valeriana dioica 37.lp.